

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 15

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет технологій та дизайну, кафедра технологічної освіти
ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
Львівський медичний університет
Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості»
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України
Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży (Польща)

Dragomanov Ukrainian State University
Faculty of technology and design, Department of technological education
Subdivision “Lviv Educational and Scientific Center for Professional Education”
Danylo Halytsky Lviv National Medical University
SS of NULES of Ukraine “Berezhany Agrotechnical Institute”
Lviv Medical University
International charity organization “Leader of the Quality”
State scientific institution “Institute of Modernization of the Content of Education”
of the Ministry of Education and Culture of Ukraine
Lomza International Academy of Applied Sciences

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**
ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
Випуск 15

**MODERN TRENDS IN DEVELOPMENT OF EDUCATION
AND SCIENCE: PROBLEMS AND PERSPECTIVES**
COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS
Issue 15

Київ – Львів – Бережани – Ломжа
2024

Kyiv– Lviv – Berezhany – Łomża
2024

УДК: 37. 01 : 001

ISSN 2663-9718

Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць / [гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк].
Київ – Львів – Бережани – Ломжа, 2024. Вип. 15. 304 с.

Головний редактор:

Колісник-Гуменюк Ю.І., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Редакційна колегія:

Кільдеров Д.Е., доктор педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Харламенко В.Б., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Литвин А.В., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Руденко Л.А., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Жибак М.М., доктор економічних наук, професор (м. Бережани, Україна)

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор (м. Львів, Україна)

Голіяд І.С., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Шарлович З., кандидат педагогічних наук (м. Ломжа, Польща)

Копельчак М.П., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк О.М., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гурська І.С., кандидат економічних наук, доцент (м. Бережани, Україна)

Технічна верстка:

Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук (м. Львів, Україна)

Переклад англійською мовою:

Гуменюк В.В., Дубовик О.В. (м. Львів, Україна)

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники закладів вищої освіти I-II і III-IV рівнів акредитації висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методів навчання у підготовці кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024

© ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти», 2024

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2024

© ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», 2024

© Львівський медичний університет, 2024

© Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості», 2024

© Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, 2024

© Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, 2024

© Автори статей, 2024

ЗМІСТ *** CONTENTS

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ PEDAGOGIC SCIENCES		
<i>Литвин Андрій</i> <i>Руденко Лариса</i> <i>Lytvyn Andriy</i> <i>Rudenko Larysa</i>	Розвиток вищої освіти в Україні: сучасні тенденції Development of higher education in Ukraine: current trends	8
<i>Колісник-Гуменюк Юлія</i> <i>Kolisnyk-Humeniuk Yuliia</i>	Сучасні технології в багаторівневій системі підготовки педагогів для спеціалізованого навчання Modern technologies in the multi-level system of teacher training for specialized education	17
<i>Островська Надія</i> <i>Ostrovska Nadiia</i>	Професійні компетенції викладачів для налагодження успішної взаємодії в дистанційному навчальному процесі в умовах війни Professional competencies of teachers for successful interaction in distance learning during wartime	23
<i>Аркатов Ю. М.</i> <i>Георгаліна О.Р.</i> <i>Сінявський О.В.</i> <i>Arkatov Yu.</i> <i>Georgalina O.R.</i> <i>Sinyavskiy O.V.</i>	До питання про одиниці вимірювання та оцінювання результатів виконання навчальної роботи On the issue of units of measurement and assessment of academic performance	27
<i>Литвин Андрій</i> <i>Кухта Юрій</i> <i>Lytvyn Andriy</i> <i>Kukhta Yuriy</i>	Підготовка компетентних фахівців для інноваційної економіки Training of competent specialists for the innovation economy	32
<i>Колісник-Гуменюк Юлія</i> <i>Kolisnyk-Humeniuk Yuliia</i>	Використання новітніх методів навчання у процесі гуманітарної підготовки студентів медичних ЗВО Use of the newest teaching methods in the humanitarian training process of medical university students	38
<i>Кудрик Ліліана</i> <i>Сурмяк Глорія-Марія</i> <i>Kudryk Liliana</i> <i>Surmyak Gloria-Maria</i>	Василь Сухомлинський – педагог-коуч Vasyl Sukhomlynsky – coach-pedagog	46
<i>Дубовик Оксана</i> <i>Dubovyk Oksana</i>	Зарубіжний досвід підготовки вчителів технології та інженерії Foreign experience of technology and engineering teacher training	55
<i>Кубська Лариса</i> <i>Kubska Larysa</i>	Основні аспекти формування медіаграмотності педагогів Main aspects of forming media literacy of educators	61
<i>Коваліско Ольга</i> <i>Kovalisko Olha</i>	Текстиль малих форм – історія та сучасність: мотивація для творчості Small form textiles – history and present: motivation for creativity	64

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

УДК 378-027.1

Андрій Литвин,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри практичної психології та педагогіки
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності,
м. Львів, Україна
Лариса Руденко,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри практичної психології та педагогіки
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності,
м. Львів, Україна

РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Анотація. Головним знаряддям для успішного вирішення глобальних проблем, які турбують людство, та основою духовного розвитку цивілізації в інформаційну еру світова спільнота визнала освітню царину Незважаючи на воєнний стан у країні, наша держава чітко орієнтується на інтегрування в Європейський Союз, що має привести її до сталого економічного розвитку, динамічної розбудови всіх галузей. Це стосується й вітчизняної системи вищої освіти, модернізація якої зумовлена пертурбацією її традиційних функцій і переосмисленням ролі в суспільстві. Визначено основні засади реформування вищої освіти в Україні в контексті євроінтеграції, проаналізовано низку тенденцій, спрямованих на вдосконалення освітньої галузі та підвищення її ефективності в сучасному світі.

Ключові слова: вища освіта, модернізація освітньої галузі, основні засади реформування вищої освіти, тенденції розвитку вищої освіти в Україні.

Andriy Lytvyn,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Practical Psychology and Pedagogy
Lviv State University of Life Safety,
Lviv, Ukraine

Larysa Rudenko,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Practical Psychology and Pedagogy
Lviv State University of Life Safety,
Lviv, Ukraine

DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE: CURRENT TRENDS

Abstract. The world community has recognized education as the main tool for successfully solving global problems that concern humanity, and the basis of the spiritual development of civilization in the information age. Despite the state of war in the country, our state is oriented towards integration into the European Union, which should lead it to sustainable economic development, and dynamic development of all industries. This also applies to the domestic system of

higher education, the modernization of which is due to the perturbation of its traditional functions and the rethinking of its role in society. The main principles of reforming higher education in Ukraine in the context of European integration are defined, and a number of trends aimed at improving the educational sector and increasing its efficiency in the modern world are analyzed.

Keywords: *higher education, modernization of the educational sector, the main principles of higher education reform, trends in the development of higher education in Ukraine*

Повномасштабна війна, розпочата росією у 2022 р., загострила системну кризу, в якій опинилась Україна ще з 2014 р. Внаслідок цього значно знизилась спроможність державної системи ефективно реагувати на виклики часу, зумовлені переходом до інформаційного суспільства. Зазначимо, що головним знаряддям для успішного вирішення глобальних проблем, які турбують людство, та основою духовного розвитку цивілізації в інформаційну еру світова спільнота визнала освітню царину Незважаючи на воєнний стан, наша держава чітко орієнтується на інтегрування в Європейський Союз, що має привести її до сталого економічного розвитку, динамічної розбудови всіх галузей.

Це стосується й вітчизняної системи вищої освіти, яка, щоб задовольняти потреби і запити суспільства щодо підготовки кваліфікованих фахівців, здатних до вирішення завдань, які постануть перед ними у найближчій і віддаленій перспективі, має цілеспрямовано розвивати у здобувачів освіти фундаментальні загальнонаукові та фахові компетентності, соціально і професійно важливі якості, «забезпечити формування гармонійної особистості – патріота і громадянина України, чітко зорієнтованої в сучасних реаліях та перспективах соціокультурної динаміки, підготовленої до життя і праці у XXI столітті...» [26, с. 89].

У Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр. метою цієї ланки вітчизняної освіти проголошено «інтелектуальний, культурний і професійний розвиток особистості, формування якісного людського капіталу та згуртування суспільства для утвердження України як рівноправного члена європейської спільноти, розбудову ефективної інноваційної конкурентоспроможної економіки та забезпечення високих стандартів якості життя» [29, с. 19]. Вивчення наукових джерел, присвячених дослідженню проблем розвитку освіти дало підстави для висновку про те, що сьогодні актуальність закономірного історичного процесу модернізації галузі вищої освіти [28, с. 6] зумовлена пертурбацією її традиційних функцій і переосмисленням ролі в суспільстві. Так, функція трансляції культури, що полягає в передаванні прийдешнім поколінням цілісного соціокультурного досвіду та передбачає підготовку молоді до самостійного життя та трудової діяльності в певному соціумі, відображає класичне призначення освітньої

діяльності. Проте у мінливих соціально-економічних обставинах суспільні процеси характеризуються динамікою, що є наслідком інтелектуального зростання цивілізації, виникнення нових форм культури, прискореного розроблення та впровадження інновацій в усі царини життя. Це виводить на перший план функцію розвитку, поступу, реалізація якої передбачає підготовку особистості до безперервної самоосвіти й опанування методології інноваційного розвитку, нового змісту пізнавальної діяльності та суспільної практики. Відповідно, виняткової значущості тут набувають самоідентифікація і свідомий саморозвиток особистості, а ключовими завданнями освіти є превентивна адаптація людини до мінливого соціального середовища, формування в неї готовності повноцінно жити і працювати в інших умовах, перетворювати довкілля за допомогою гуманістично орієнтованих технологій.

Актуалізація модернізаційних процесів в освіті у XXI ст. зумовлена динамікою суспільного розвитку: щоб задовольнити перспективні соціальні запити та державні потреби, вища школа має враховувати провідні зовнішні та внутрішні чинники. До зовнішніх належать соціально-економічна ситуація в країні, рівень суспільної культури тощо. Як зазначає В. Кремень, головними викликами класичній моделі вищої освіти у XXI ст. є інноваційний характер і постійна мінливість сучасного світу, зорієнтованого на майбутнє як головну онтологічну цінність. Найбільш відповідним способом розв'язання цього завдання є розбудова дослідницьких університетів, що спонукає до міжнародної науково-освітньої співпраці [3, с. 13].

Зважаючи на відчутний вплив євроінтеграційних процесів на модернізацію освіти України, дослідники ретельно вивчають системи професійної підготовки в країнах Європейського Союзу та пропонують напрями імплементації інноваційних ідей європейського досвіду у вітчизняну освіту. Сучасне суспільство характеризується масштабністю та динамікою трансформацій усіх сфер життєдіяльності, що зумовлює виникнення в освіті низки тенденцій, реалізованих у різноманітних модернізаційних процесах.

Передусім варто зазначити, що тенденції стійкого соціально-економічного розвитку на державному й міжнародному рівнях генерують нові вимоги до діяльності вищої школи, яка має не лише своєчасно реагувати на соціально-економічні, політичні та культурні зміни у країні та світі, а й провадити свою діяльність в напрямі короткотермінового й перспективного прогнозування й аналітико-прогностичного управління з урахуванням міжнародних соціально-економічних, соціокультурних та освітніх тенденцій.

Стратегічними завданнями реформування вітчизняної вищої освіти, а також майбутніми завданнями розбудови і відновлення у післявоєнний час є

трансформація кількісних показників освітніх послуг в якісні. На думку науковців, суголосну з нашими міркуваннями, цей процес має опиратися на такі засади:

- зміст вищої освіти потрібно ґрунтувати на національній ідеї, квінтесенція якої передбачає збереження й примноження вітчизняних освітніх традицій, оскільки вища школа має виховувати громадян, які усвідомлюють, що підвищення загальноосвітнього та професійного рівня сприяє зміцненню їхньої держави;

- розвиток вищої освіти має зважати на закони ринкової економіки (оскільки саме економічна сфера є винятково важливою у формуванні логіки суспільного розвитку) та враховувати соціально-політичні, культурно-духовні, морально-психологічні та правові чинники;

- модернізацію вищої освіти доцільно розглядати в контексті європейських тенденцій, що потребує приведення вітчизняного законодавства до світових вимог, відповідного структурування системи вищої освіти, упорядкування переліку спеціальностей, оновлення змісту освіти, забезпечення інформатизації освітнього процесу та доступу до міжнародних інформаційних систем, реалізацію творчих, ділових зв'язків із стейкхолдерами та роботодавцями [16].

Водночас у сфері вищої освіти спостерігається низка тенденцій, спрямованих власне на вдосконалення освітньої галузі та підвищення її ефективності. Зупинимось на них детальніше.

Перша тенденція пов'язана з *темпами розвитку вищої освіти*. На зростання попиту на нових фахівців і диференціацію освітніх потреб особистості, суспільства та держави закономірно впливає розширення ринку праці. Відповідно, відкриваються нові ЗВО, відбувається диверсифікація навчальних планів і програм, створення нових спеціальностей і спеціалізацій, інтегрованих професій. Сучасні освітні потреби громадян, постійне оновлення державного замовлення на підготовку висококваліфікованих фахівців для потреб сучасного ринку праці актуалізували розвиток університетської освіти, а також приватної вищої освіти [27]. При цьому основна увага фокусується на забезпеченні якості наданих освітніх послуг на основі одержаних результатів шляхом визначення вимірюваних критеріїв та індикаторів якості, запровадження структурованих систем її забезпечення, «зокрема таких елементів зовнішнього забезпечення якості, як стандарти якості та досконалості й оцінювання на основі чітких критеріїв, вимоги до змісту підготовки (стандарти вищої освіти), уніфікований додаток до диплома, європейська кредитно-трансферна система, цільові показники ефективності, вимірювані результати навчання, рейтинги,

рамки кваліфікацій, фінансування залежно від результатів, ... поєднання зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості» [29, с. 7].

Такий підхід потребує перегляду й уточнення нормативно-правового забезпечення задля гарантування доступу до вищої освіти, максимальної об'єктивності під час вступних іспитів, створення рівних умов для всіх громадян. Необхідно також вдосконалювати роботу центрів тестування абітурієнтів, підвищити ефективність підготовки випускників ЗЗСО, орієнтуючись на запити держави, суспільства, ринку праці, інтереси особистості, розробити й упроваджувати механізми і системи управління якістю вищої освіти [18].

Друга тенденція зорієнтована на *безперервність освіти*. Зазначимо, що термін «безперервність» упроваджено в освітню теорію та практику паралельно із становленням ринкової економіки [2]. У сфері освіти безперервність позиціонується як нова якість і спосіб організації професійної підготовки та особистісного розвитку фахівців упродовж всього життя. Іншими словами, освіта у XXI ст. стає невинним процесом здобуття знань, що дає змогу будь-якій людині опанувати їх упродовж усього життя з метою всебічного особистісного та професійного саморозвитку [11]. Освітня система має забезпечити безперервність, систематичність, цілісність цього процесу шляхом багаторівневої (передвищої, вищої, післядипломної) його побудови. Лише так можна досягти єдності всіх рівнів і ступенів перманентного освітнього процесу, і підвищити якість підготовки фахівців різного профілю та кваліфікації [23, с. 238]. А створення у ЗВО відповідних умов для формування у здобувачів освіти умінь самостійно вчитися, готовності до неперервної самоосвіти і саморозвитку протягом усього періоду життєдіяльності є одним із провідних показників якості вищої професійної освіти.

Діджиталізація вищої освіти (наступна тенденція) має розглядатися як проектування, створення та підтримання інформаційно-освітнього середовища для різних рівнів, ланок і закладів системи освіти, що забезпечить упровадження, інтеграцію та уніфікацію ресурсів ІКТ [19, с. 24]. Широке використання у процесі професійної підготовки інформаційно-комунікаційних технологій перетворює ЗВО на особливе освітнє середовище з надійною комунікацією, оскільки це сприяє усуненню вікових бар'єрів, часових і просторових меж і забезпечує розширення можливостей неперервно навчатися протягом життя [14; 5]. За таких умов освітній потенціал ІКТ розглядають не лише в контексті інтенсифікації навчального процесу, а й для вдосконалення діяльності усіх структур ЗВО з метою ресурсної підтримки загальнонаукової та професійної підготовки фахівців [20, с. 30-31; 7]. Варто зазначити, що система вищої освіти України в період карантинних обмежень, встановлених із метою запобігання

пандемії COVID-19, продемонструвала значний адаптивний потенціал, що забезпечив достатньо продуктивний перехід на дистанційне навчання [29, с. 15; 6].

Водночас, підвищення ефективності навчання шляхом використання ІКТ в освітньому процесі ЗВО потребує обґрунтування та застосування нової ідеології професійної освіти, важливими компонентами якої є положення комп'ютерної психології, комп'ютерної дидактики, комп'ютерної етики, що нині активно розвиваються [17, с. 96]. У зв'язку з цим важливе завдання ЗВО полягає у формуванні у здобувачів освіти інформаційної компетентності, підвищенні відповідальності за пошук і використання професійно важливої інформації. Водночас потрібно враховувати, що внаслідок активного застосування ІКТ збільшується частка самостійної роботи майбутніх фахівців, що вимагає постійного оновлення навчально-методичного та інформаційного забезпечення, обґрунтування й впровадження нових форм і методів контролю та розвитку у вищій освіті дистанційного та змішаного навчання.

Інтернаціоналізація вищої освіти, як тенденція її розвитку, відображає об'єктивний процес становлення Європейського простору вищої освіти (*European Higher Education Area*) у межах Болонського процесу та міжнародного Проєкту Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур в Європі». Як відомо, у 1999 р. міністри освіти 29 європейських держав підписали Спільну декларацію міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти» (або Болонську декларацію), до якої приєдналася Україна. У цій декларації закріплено стандартизовані підходи до організації освітнього процесу у вищій школі [10]. Нині 49 держав-учасниць декларації утворюють єдиний освітній простір, що сприяє мобільності та працевлаштуванню випускників ЗВО і процвітанню економіки континенту в цілому. Болонською декларацією визначається роль університетів у розвитку європейської культури, освіти і науки, підготовці населення до життєдіяльності в суспільстві знань, а також збереженні стабільності, миру та розвитку демократії в Європі та світі [15; 10]. Основні принципи Болонського процесу закладені Великою хартією університетів [4].

Світову освітню політику регламентує низка прийнятих проєктів і нормативно-правових актів міжнародних організацій (ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, Організації економічного співробітництва та розвитку та ін.). Варто також згадати Концепцію всесвітнього руху за освіту для всіх (1990 р.), Лісабонську декларацію (2010 р.), Інчхонську декларацію Всесвітнього форуму із питань освіти (2015 р.), Паризьке Комюніке Європейського простору вищої освіти (2018 р.), Римське Комюніке (2020 р.) [8; 11]. Активна реалізація цих та

інших міжнародних освітніх проєктів характеризує інтернаціоналізацію як тенденцію розвитку освіти, що сприяє мобільності її суб'єктів, зростанню професійної компетентності випускників ЗВО, підвищенню їхньої конкурентоспроможності на ринку праці.

Серед нових вимог до структури та організації вищої освіти відзначимо: дворівневу систему професійної підготовки; забезпечення якості освіти; розроблення механізмів визнання ступенів освіти і кваліфікацій випускників; удосконалення освітніх програм, спрямованих на розвиток наукового потенціалу ЗВО та країни в цілому; підвищення якості та конкурентоздатності європейської вищої освіти, зокрема шляхом співробітництва та обмінів на інституційному та міжнародному рівнях [12].

Не можна залишити поза увагою тенденцію *забезпечення якості освітніх послуг*. Систему навчання та виховання, призначену задовольняти динамічні соціально-економічні перетворення, розбудовувати сфери праці, розширювати сучасні ринкові відносини і надавати населенню кваліфікації відповідно до пріоритетів і потреб кожної особистості, соціум сприймає як сферу освітніх послуг [21; 25; 13]. В умовах глобалізації та розбудови ринку праці Світова організація торгівлі, яка об'єднує 164 країни, визнає освіту невід'ємною складовою сфери послуг [9], а забезпечення якості її результатів є одним із фундаментальних завдань вищої школи [29, с. 7]. Такий підхід до вищої освіти зумовлений тим, що освітня галузь в умовах сьогодення задовольняє потреби і запити суспільства та держави, бізнесу, виробництва та прагнення особистості на здобуття освіти відповідного рівня.

При цьому особливого значення набувають питання підвищення якості вищої освіти й обґрунтування вимог до професійної компетентності фахівців і їхньої конкурентоспроможності. Сучасне соціальне замовлення на підготовку кадрів закладами вищої освіти визначає такі професійні характеристики фахівця: компетентність і мобільність, здатність до критичного мислення, вміння орієнтуватися в нестандартних ситуаціях, що невинно змінюються, гнучко, креативно підходити до їх розв'язання, самостійно та відповідально обирати й ухвалювати адекватні рішення, інноваційність, здатність змінювати навколишній світ, розвивати економіку, конкурувати на ринку праці, навчатися впродовж життя тощо [22, с. 6].

Якість надання освітніх послуг доцільно розглядати з урахуванням інтересів і потреб здобувачів освіти на різних щаблях (міжнародному, регіональному, державному, інституційному, закладу освіти, особистісному) як міру відповідності одержаних результатів спроектованим цілям освіти. Внаслідок об'єктивного процесу розвитку освітніх послуг в Україні особливо

актуальною є проблема розроблення ефективного механізму регулювання цієї сфери, чіткого дотримання вимог щодо організації освітнього процесу та виконання стандартів освіти, гарантованого досягнення належного рівня професійної компетентності.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, на основні соціокультурні тенденції визначають сучасні вимоги щодо розвитку системи вищої освіти, які передбачають: урахування процесів соціально-економічної глобалізації та регіоналізації, інтернаціоналізації вищої освіти та, відповідно, у змісті й організації професійної підготовки опираються на цінності та традиції національної та світової культури; забезпечення доступності, ефективності освіти, постійне підвищення її якості відповідно до зростаючих потреб здобувачів, замовників кадрів, ринку праці, суспільства, держави; побудову безперервної, розвивальної та випереджувальної освіти, що забезпечує всебічну мобільність і конкурентоспроможність випускників ЗВО; посилення особистісної зорієнтованості освітнього процесу шляхом виявлення пізнавальних інтересів і освітніх запитів кожної особистості, здатної навчатися та вдосконалюватися впродовж усього життя, розширення самостійної діяльності здобувачів, їхньої самоосвіти і саморозвитку, формування в них універсальних навичок (*soft skills*), упровадження оптимально доцільного поєднання різних форм здобуття освіти та їх удосконалення [24, с. 74].

Отже, розвиток українського суспільства в час глобальних викликів і соціально-економічних реформ сьогодення об'єктивно потребує підвищення ефективності освітньої системи, в тому числі професійної підготовки фахівців у вищій школі на основі врахування світових тенденцій розвитку вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Declaration Europe's Universities beyond 2010: Diversity with a Common Purpose. Brussels : EUA asbl, 2007. 8 p. URL: http://www.aic.lv/bologna/Bologna/London_conf/Lisbon_declaration.pdf
2. Education for Innovative Societies in the 21st Century: Statement of G8 Summit, St. Petersburg, July 16, 2006. URL: <http://www.mofa.go.jp/policy/economy/summit/2006/education.html>
3. Kremen V. Trasformational potential of a classic university model. *The Modern Higher Education Review*. 2016. № 1. P. 8–14.
4. Magna Charta Universitatum. URL: <http://www.magna-charta.org/resources/files/the-magna-charta/ukrainian>.
5. Mashhadi V. Z., Kargozari M. R. Influences of digital classrooms on education. *Procedia Computer Science*. 2011. Vol. 3. P. 1178–1183.
6. Nenko Yu., Orendarchuk O., Rudenko L., Lytvyn A. Anti-crisis management in higher education institutions of Ukraine during the Covid-19 pandemic. *Revista Brasileira de Educação do Campo / Brazilian Journal of Rural Education*. 2021. Vol. 6. URL: <http://dx.doi.org/10.20873/uft.rbec.e12838>.

7. Piechka L., Honchar M., Koval M., Kusiy M., Lytvyn A., Levchuk N. Innovative Educational Environment in the Conditions of Educational Reform: Neuropsychological Approach. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2022. Vol. 13, Issue 1Sup1. P. 80–93.
8. SDG4–Education 2030, Incheon Declaration (ID) and Framework for Action. For the Implementation of Sustainable Development Goal 4, Ensure Inclusive and Equitable Quality Education and Promote Lifelong Learning Opportunities for All, ED-2016/WS/28. UNESCO, 2015. URL: http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/education-2030-incheon-framework-for-action-implementation-of-sdg4-2016-en_2.pdf.
9. Services: rules for growth and investment / World Trade Organization. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm6_e.htm.
10. The Bologna Declaration of 19 June 1999. Joint declaration of the European Ministers of Education / The European Higher Education Area. URL: http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/BOLOGNA_DECLARATION1.pdf. (дата звернення: 10.04.2023)
11. The Lisbon Declaration Europe's Universities beyond 2010: Diversity with a Common Purpose. Brussels : EUA asbl, 2007. 8 p. URL: http://www.aic.lv/bologna/Bologna/London_conf/Lisbon_declaration.pdf.
12. Towards the European Higher Education Area: responding to challenges in a globalised world. London Communiqué. 18 May 2007. URL: http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/2007_London_Communique_English_588697.pdf.
13. Treating a bridge between university and industry in small European countries: the role of the industrialliaison / D. Jones-Evans [et al.] R&D management. Oxford, 1999. Vol. 29, № 1. P. 47–56.
14. Биков В. Ю. Комп'ютеризація освіти. *Енциклопедія освіти* / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. С. 410–412.
15. Болонський процес : нормат.-правові документи / уклад. З. І. Тимошенко та ін. Київ : Європ. ун-т, 2004. 102 с.
16. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя. Тернопіль : Навч. кн. – Богдан, 2004. 384 с.
17. Гуревич Р. С. Інформатизація навчального процесу як чинник формування особистості майбутніх фахівців. Дидактика професійної школи : зб. наук. пр. / ред. кол. : С. У. Гончаренко (голова), В. О. Радкевич, І. Є. Каньковський (заст. голови) та ін. Хмельницький : ХНУ, 2006. Вип. 4. С. 94–97.
18. Забезпечення якості освіти : теорія та практика : колективна монографія / під заг. ред. Н. В. Житник. Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2011. 300 с.
19. Коваль М. С., Литвин А. В. Інформаційне суспільство та професійна освіта. *Естетика і етика педагогічної дії* : зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. 2021. Вип. 23. С. 9–27.
20. Коваль М. С. Система професійної підготовки майбутніх працівників ДСНС України в інформаційно-освітньому середовищі закладу вищої освіти : монографія. Львів : ПАІС, 2019. 544 с.
21. Кратт О. А. Ринок послуг вищої освіти: методологічні основи дослідження кон'юнктури : монографія. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2003. 360 с.
22. Кривонос О. Б. Інноваційний учитель як агент змін у реалізації концепції «Нова українська школа». *Теорії та технології інноваційного розвитку професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті концепції «Нова українська школа* : монографія / за заг. ред. А. А. Сбруєвої. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. С. 5–13.

23. Литвин А. В., Руденко Л. А. Принцип наступності в контексті сучасної парадигми освіти. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. Львів : ЛДУ БЖД, 2016. Вип. 14. С. 237–243.
24. Мієр Т. Сутність освітніх парадигм і поліпарадигмальних проявів у багатовимірній педагогічній реальності та особистісній самореалізації студентів під час е-навчання. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2021. 34 (2), 73-83.
25. Пономаренко Г. О. Поняття та особливості освітніх послуг, які надаються державними вищими навчальними закладами. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2009. № 3(46). С. 6–14.
26. Пріоритети державної політики в галузі свободи совісті: шляхи реалізації : зб. наук. матеріалів / редкол. : Андрущенко В. П. [та ін.]. Київ : Світ Знань, 2007. 178 с.
27. Реєстр суб'єктів освітньої діяльності Міністерства освіти і науки України. URL: <https://registry.edbo.gov.ua/search/>
28. Сисоєва С. О., Соколова І. В. Теорія і практика вищої освіти : навч. посіб. Київ ; Маріуполь : [б.в.], 2016. 338 с.
29. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України № 286-р від 23 лютого 2022 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286->

УДК 37.018.004.9

Колісник-Гуменюк Юлія
доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри технологічної освіти
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БАГАТОРІВНЕВІЙ СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДЛЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ

***Анотація.** У статті розглядається вплив сучасних технологій на багаторівневу систему підготовки педагогів у контексті спеціалізованого навчання. В умовах швидких змін у сфері освіти, що викликані розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, зростає необхідність адаптації навчальних програм до нових вимог. Обговорюються інноваційні підходи, такі як використання цифрових платформ, інтерактивних методів викладання, гейміфікації та модульних навчальних програм, які сприяють формуванню професійних компетентностей у майбутніх педагогів.*

Стаття акцентує увагу на важливості інтеграції новітніх технологій у навчальний процес, що дозволяє підвищити мотивацію студентів, їхню активність та якість засвоєння матеріалу. Аналізуються приклади успішної практики впровадження сучасних технологій у підготовку педагогів, а також пропонуються рекомендації щодо їх ефективного використання. Результати дослідження підкреслюють важливість інноваційного підходу до педагогічної підготовки, що відповідає сучасним вимогам і викликам суспільства.

Ключові слова: сучасні технології, багаторівнева система підготовки, інформаційно-комунікаційні технології, інтерактивні методи викладання, гейміфікація, цифрові платформи, модульні навчальні програми, професійні компетентності, інноваційні підходи, освітні практики, ефективність навчання.